

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö

Vanjärven päiväkoti ”Gorillat”

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syystoimintakausi

Esiopetus alkoi 8.8.2024

Syysloma 14.10.-20.10.2024

Itsenäisyyspäivä 6.12.2024

Joululoma 23.12.2024-6.1.2025

Kevättoimintakausi

Esiopetus alkaa 7.1.2025

Talviloma 18.2.-23.2.2025

Pääsiäisloma 18.4.-21.4.2025

Vapunpäivä 1.5.2025

Helatorstai 29.5.2025

Esiopetus päättyy 30.5.2025

1.1. Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Vanjärven esiopetusryhmässä on kolme esioppilasta.

Esiopetus tilat ovat vanhoissa opettajien asunnoissa, joita on kolme.

Vanjärven päiväkoti on yksiryhmäinen yksikkö, joten esiopetusikäiset toimivat osan esiopetusaikaa pienempien kanssa. Ulkoilut ja yhteiset tapahtumat, syntymäpäivät, lauluhetket olemme yhdessä.

Vanjärven päiväkoti sijoittuu fyysisesti yhdessä Vanjärven koulun kanssa samaan pihapiiriin.

Koulun ulkotilat, kuten hiekkakenttä, pururata, talvella luistelukenttä -ja kaukalo ovat esikoululaisten käytettävissä.

Ympäriällä olevilla pelloilla on talvisin hiihtoladut esikoululaisten käytettävissä.

Pihapiirin ympärillä olevat metsäalueet ovat esikoululaisten leikkiympäristöjä viikoittain.

Esikoululaiset käyvät koulun ruokalassa syömässä. Yhteiset juhla-ateriat syödään koulun kanssa, kuten itsenäisyyspäivän ja joulun ateriat. Esikoululaiset käyttävät koulun liikuntasalia torstaisin sekä muita koulun tiloja yhteisissä hetkissä (kummitunnit ja ilmaisuaamut vuoro kuukausittain) koululaisten, opettajien ja esiopettajan kanssa.

Päiväkoti sijaitsee maalaismaisemassa ja luonto ympäröi sitä. Luontoa oppimisympäristönä käytetään päivittäin.

1.2. Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Luontoliikunta on tärkeä toimintamuoto Vanjärven esiopetuksessa. Puitteet siihen ovat erinomaiset.

Esioppilaat osallistuvat päivittäin toiminnan suunnitteluun ja sen toteuttamiseen ja tekemiseen tasavertaisesti henkilöstön kanssa.

Pienryhmätoimintaa toteutetaan joka tilanteessa päivittäin.

Toiminta on projektityöskentelyä.

Hyvät käytöstavat, leikki- ja kaveritaidot, toisten huomioonottaminen, tunnetaidot, osallisuus ja osallistuminen, luontosuhteen vahvistaminen sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen ovat tärkeitä tavoitteita ryhmällemme. Kulttuurikasvatusta toteutetaan koko esiopetusvuoden ajan kädellisissä töissä, ilmaisutaidoissa, musiikissa ja liikunnassa.

Kaikkia näitä taitoja harjoitellaan ja vahvistetaan koko toimintavuoden ajan. Henkilöstö mallittaa, ohjaa ja kannustaa lapsia tavoitteiden harjoittelussa.

1.3. Retket

Lasten kanssa tehdään pedagogisia retkiä Vihdin kunnan alueella. Kevätretki tehdään Uudenmaan alueella.

2. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja

sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoiltopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Lasten määrä ja kuvaus opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Vanjärven esiopetusryhmässä on kolme esiopetusikäistä lasta.

Terveystenhoitaja konsultoi tarvittaessa Vanjärven päiväkodin henkilöstöä. Tarve on kolme tuntia toimintavuoden aikana.

Psykologi konsultoi yhteistyöpalavereissa ja erillisinä konsultointi puheluina. Tarve on 6 tuntia toimintavuoden aikana.

Kuraattorin tutustumiskäynnit Vanjärven esiopetusryhmään toimintakauden aikana. Tarve on kaksi tuntia toimintavuoden aikana.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoito on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhoiton keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoito, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoiton ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoitotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoiton tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoiton psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoitoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhoitoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoitoa koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoitotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoiton yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoitotyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoitoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoitotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoiton henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhoiton toimenpiteet:

Yksikössä perehdytään Vihdin kunnan yhteisölliseen ja ennalta ehkäiseviin opiskeluhoitotyön muotoihin.

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu kerran toimintakauden aikana, jolloin keskustellaan yksikkökohtaisista tarpeista ja ilmiöistä.

Esiopetusryhmässä huolehditaan siitä, että opiskeluhoitosuunnitelmaa toteutetaan käytännössä.

Tavoitteena on huolehtia oppimisyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta yhteisöllisen opiskeluhoiton päämäärän mukaisesti.

Toiminnassa huomioidaan esioppilaiden vahvuuksia ja taitoja ja tuetaan läsnäoloa esiopetuksessa.

Toiminta on avointa, kunnioittavaa ja Vihdin kunnan arvojen mukaista.

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoiton kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tavoitteena on

seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhuollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhuollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhuollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhuollollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoitokertomuksen sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen käytännöistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhoitokertomuksen käytännöistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- Opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhoitosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhoito toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhoito johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhoito periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalitalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoito ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvio pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoito ammattihenkilöiden kanssa. Käsitelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erityinen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erityisen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoito ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Vanjärven päiväkodilla on oma yksikkökohtainen kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma.

Vanjärvellä tehdään syksyllä ja keväällä sosiogrammi lapsista. Sen avulla henkilöstö saa tietoa lasten välisistä suhteista, mikä auttaa toiminnan suunnittelua ja niiden lasten tukemista, joiden on vaikea löytää itselleen kaveria. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella on ainakin yksi kaveri.

Henkilöstö täyttää läheisyyden kehä -materiaalia, jotta henkilöstö kiinnittää huomionsa niihin lapsiin, jotka jäävät ulkokehälle omassa arvioinnissa. He ovat lapsia, joihin henkilöstö kiinnittää erityistä huomiota.

Toimintaa suunnitellaan niin, että kaverisuhteiden muodostuminen ryhmässä on mahdollista.

Henkilöstö havainnoi lapsia toiminnassa ja leikeissä. Henkilöstö auttaa, mallittaa ja ohjaa niitä lapsia, joilla ei ole kaveria ryhmässä, jotta kaveri löytyisi. Henkilöstö ohjaa ja mallittaa leikkiin liittymisessä. Henkilöstön tulee olla tarkkana, läsnä ja valmiina auttamaan lasta.

Ryhmäytymisleikkeihin ja ryhmän dominanssiin kiinnitetään huomiota heti alkusyksyn toiminnassa.

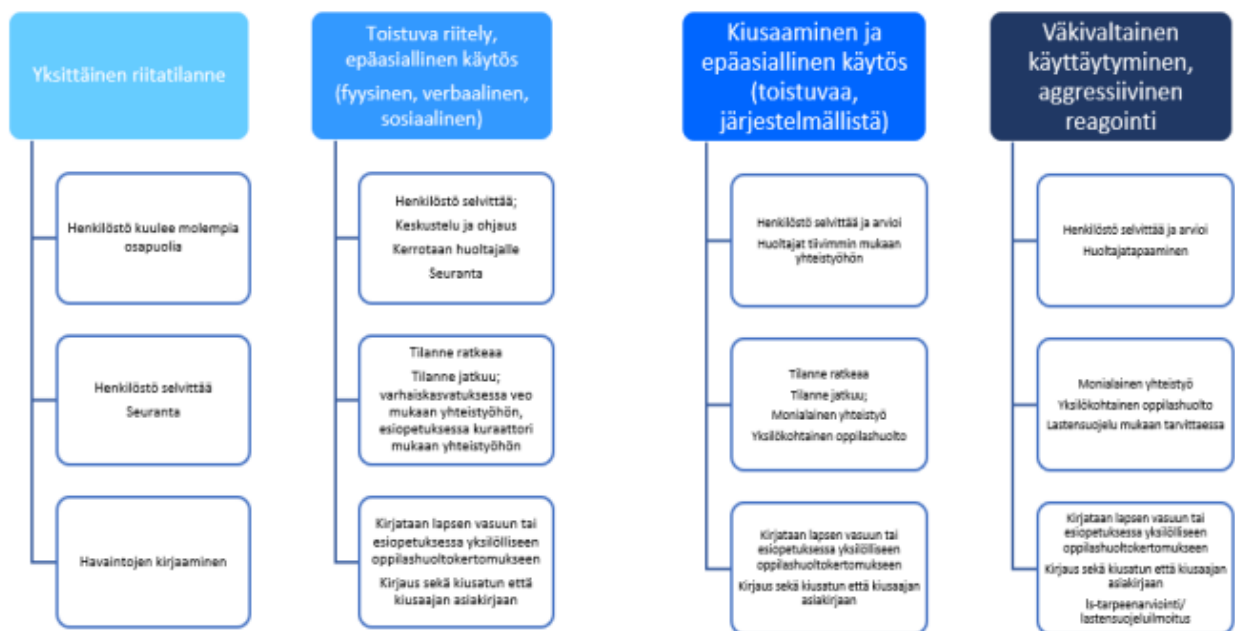
Henkilöstö luo lämpimän, välittävän ja läsnä olevan ilmapiirin ryhmään ja sen toimintaan. Lasten aloittaessa esiopetuksen psykologiseen ilmapiiriin panostetaan kunnolla. Henkilöstö on läsnä ja lapsen saatavilla jokaisessa hetkessä.

Käytämme MiniVerso-sovittelua ja tuemme lapsia ristiriitojen ratkaisussa ohjelman mukaan.

Huomaa hyvä -koulutus jalkautumassa yksikköön. Henkilöstö on käynyt koulutuksen.

Keskustelu kaikissa tilanteissa lasten ja henkilöstön välillä tärkeää, joten siihen kiinnitetään erityistä huomiota.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Lapset saavat päivittäin osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

Toiminnan ideat tulevat lasten ja henkilöstön kiinnostuksen kohteista. Asioita ja ilmiöitä tutkitaan ja tarkastellaan monesta näkökulmasta erilaisin välinein. Lapsia kannustetaan tiedon etsimiseen esimerkiksi tietotekniikkaa, kirjallisuutta, haastattelua ja keskustelua käyttämällä. Lapsi on toimija ja hänen luontaista tiedon haluaan käytetään asioiden tutkimiseen ja selvittämiseen ikätasoisesti.

Toiminnassa käytetään lasten eri vahvuuksia tekemisissä hyväksi.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Keskusteluissa huoltajat saavat kertoa toiveistaan ja ajatuksistaan lastaan koskevista asioista. Yhteistyö huoltajien ja henkilöstön välillä on avointa ja kunnioittavaa.

Päivittäin huoltajat ja henkilöstö jakavat ajatuksiaan keskustelemalla toiminnasta, kasvatuksesta, hoivasta ja opetuksesta lapsen parhaaksi.

Huoltajat osallistuvat vanhempainyhdistyksen kautta toimintaan auttamalla tempauksissa ja rahallisesti hankkimalla välineitä toimintaan, teatteriesityksiin yms.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa

järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

Vanjärvellä koulun ja esiopetuksen välinen yhteistyö on luontevaa ja sujuvaa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatustyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma